

Keskus 020 743 2920
Faksi 020 743 2935
www.bdo.fi
www.audiator.fi

BDO Auditor Oy Vat-
tuniemenranta 2
00210 Helsinki

Kittilän kunta
Tilintarkastus 2019

TILINTARKASTAJAN LOPPURAPORTTI 2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	3
2. Hallinnon laillisuus ja valtuuston päätöksenmukaisuus.....	3
Talousarvion toteutuminen.....	3
Alijäämän kattaminen	4
Viranhaltijapäätökset	4
3. Valtionosuudet	4
4. Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta.....	5
Palkanlaskenta.....	5
Konsernivalvonta	5
Tulojen kertyminen	5
Painopistealueiden sisäinen valvonta sekä riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan selonteot.....	6
Johtopäätökset riskienhallinnasta sekä sisäisestä ja konsernivalvonnasta	6
5. Tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat.....	7
Tilinpäätös.....	7
<i>Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma</i>	7
<i>Tase</i>	8

1. Johdanto

Kittilän kunnan hallintosäännön 81 §:n mukaan tilintarkastaja ilmoittaa tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle sen määräämällä tavalla. Tilintarkastajan vuoden 2019 työohjelman käsittelyn yhteydessä todettiin raportoitavan kaksi kertaa vuoden aikana. Tämä on toinen vuoden 2019 tarkastusta koskeva raportti.

2. Hallinnon laillisuus ja valtuuston päätöksenmukaisuus

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalouden sitovuustaso valtuustoon nähden on toimialojen lautakuntataso nettona. Teknisen lautakunnan toimialueella kuitenkin maankäyttömaksujen ja tonttien myynnit huomioidaan talousarviossa esitettyjen lukujen mukaisena. Investoinnit sitovat valtuustoon nähden hankeryhmittäin. Rahoitusosan sitovia määrärahoja lainanannon muutos ja lainan oton muutos. Tuloslaskelmassa sitovaa on rahoituskulujen ja tuottojen netto. Yhteenveto talousarvion noudattamisesta on seuraavassa taulukossa.

Talousarvion noudattaminen	2018	2019
käyttötaloudenosa	2 046 479	0
investointiosa	72 093	0
tuloslaskelmaosa	0	0
rahoituslaskelmaosa	0	0
yhteensä	2 118 572	0

Kuten taulukosta näkyy vuonna 2019 ei ollut talousarvion ylityksiä lainkaan. Suurimpina poikkeamina positiiviseen suuntaan oli lainakannan muutos, talousarvion mukaan lainamäärä olisi saanut kasvaa 4,8 M€, mutta lainakanta väheni 0,8 M€.

Talousarviopoikkeamana voidaan pitää myös investointiosan toteutumista. Investointeihin oli osoitettu määrärahoja talousarviossa yhteensä 6,8 M€ ja niihin käytettiin 4,5 M€ (toteutumisaste 65,6 %, kahtena edellisellä vuonna toteutumisaste jäi selvästi alle 40 prosentin). Valtuuston tahto ei ole toteutunut, mutta positiivista kehitystä on tapahtunut. Suurin poikkeama oli Levin liikenneväylissä.

Talousarvion tunnuslukutavoitteet ovat toteutuneet seuraavan taulukon mukaisesti.

Tunnuslukutavoitteet	tavoite	toteuma	poikkeama
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,1	13,7	-0,4
Vuosikate % poistoista	74	221	147
Investointien tulorahoitus %	27	139	112
Vuosikate euroa/asukas	281	957	676
Kertynyt yli-/alijäämä/asukas	2273	2895	622
Lainanhoitokate	0,3	2,8	2,5
Kassan riittävyys	4	10	6
Toim. ja inv. rahav. kertymä, 1000 €	7133	13683	6550

Kaikki tunnusluvut toimintatuottojen ja toimintakulujen suhdetta lukuun ottamatta ovat toteutuneet tavoiteltua paremmin.

Alijäämän kattaminen

Ylijäämää vuoden 2019 tilinpäätöksessä on 26,4 M€ laskettuna mukaan poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, joten alijäämän kattamisvelvollisuutta ei ole.

Viranhaltijapäätökset

Olemme tarkastaneet keskushallinnon ja sivistystoimenjohtajan viranhaltijapäätökset vuodelta 2019. Päätökset oli tehty toimivallan rajoissa. Hallintojohtajan tekemä päätös va. sivistystoimenjohtajan valinnasta ei ole tehty toimivaltasäännösten rajoissa, koska hallintosäännön 18 §:n mukaan kunnanhallitus määrää toimialajohtajan sijaisen.

3. Valtionosuudet

Valtionosuuksia on kirjattu kokonaisuutena yhteensä 22 867 344 €, jossa on kasvua edelliseen vuoteen 8,3 %. Kasvu aiheutuu verotuloihin perustuvasta valtionosuuksien tasauksesta (1,4 M€, 137 %). Kirjanpidossa oli noin 5 t€ enemmän valtionosuuksia kuin VM:n yhteenvedossa. Valtionosuuserittelyissä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet ovat 34 t€ liian suuret ja vastaavasti peruspalvelujen valtionosuudet saman verran liian pienet.

Tuet ja avustukset ovat yhteensä 1 432 t€, muut valtionosuuksien luonteiset erät 58 t€. Investointien rahoitusosuuksia on tullut vain 23 t€.

4. Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta

Sisäisen valvonnan tarkastuskohteena on ollut palkanlaskenta, konserniohjaus, tulojen kertyminen ja painopistealueiden sisäinen valvonta. Lisäksi on tarkastettu riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan selonteot. Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan perusteiden tarkastamisesta on raportoitu aiemmin.

Palkanlaskenta

Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että henkilöstöhallinnon keskeisiin prosesseihin sisältyy asianmukaiset kontrollit ja tehtävät on asianmukaisesti eriytetty. Tarkastuksessa käytettiin hyväksi ideaohjelmaa aineistotarkastuksen kohteiden valitsemiseksi. Palkanlaskennan aineisto oli vaikeasti hallittavissa ko. ohjelmalla ja käytännössä valinta rajoittui niiden henkilöiden valintaan, joiden osalta palkkojen ja palkkaproessin oikeellisuutta varmistettiin. Lisäksi tarkastuksen yhteydessä haastateltiin henkilöstöpäällikköä ja palkkasihteeriä.

Tarkastuksessa tehtiin seuraavia havaintoja:

- yhtenäinen rekrytointiprosessi puuttuu, rekrytointiprosessin laatiminen on henkilöstöpäällikön työlistalla vuonna 2020
- työajanjärjestelmän ja palkkajärjestelmän tietoja ei täsmäytetä
- verottajan vuosi-ilmoitusta ei ole täsmäytetty kirjanpitoon, sovittiin että vuodelta 2019 täsmäytys tehdään
- palkkojen korotuksia ei hyväksy kukaan
- avainhenkilöitä ei ole erikseen määritetty, mutta esimerkiksi toimialajohtajilla on varahenkilöt
- palkka-aineistot tulee toimittaa controllerille tarkastettavaksi hyvissä ajoin ennen palkan maksupäivää

Konsernivalvonta

Konsernivalvontaa tarkastettiin hyväksytyjen ohjeiden toimeenpanon kannalta. Tarkastushavaintona oli, että raportointi ei ole tapahtunut konserniohjeen mukaisesti.

Tulojen kertyminen

Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että tuottojen kertymiseen ja laskutukseen sisältyy asianmukaiset kontrollit ja tehtävät

on asianmukaisesti eriytetty. Tarkastuksen tekemiseksi maksutulojen pääkirjan perustella valittiin idea ohjelmalla tarkastettavat laskut, osa tulokirjauksista valittiin sivistystoimen kirjanpidon perusteella.

Tarkastuksessa tehdyt keskeiset havainnot ja niiden takia annettavat suositukset ovat seuraavat.

- Laskutuksen ja perinnät ohjeistus on niukkaa, vain lyhyt maininta riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeissa. Ohjeistuksen valmistelu on vireillä
- laskutusprosessin hajauttamisessa on puutteita organisaation pienuudesta johtuen
- laskutuslistojen allekirjoittaminen ja hyväksyminen on pääosin järjestämättä.
- Varsinainen laskutus ja tulojen kirjaukset olivat tarkastetulta osin kunnossa.

Painopistealueiden sisäinen valvonta sekä riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan selonteot

Olemme tutustuneet yhtiöiden annettuihin selontekoihin. Kunnan sisäiset selonteosta vain koululautakunta oli käsitellyt selonteon lautakunnassa.

Painopistealueena olleen koululautakunnan sisäistä valvontaa on lähestytty päätöksenteon, kirjanpidon ja talousarvion noudattamisen perusteella. Kirjanpidosta ja päätöksenteosta on raportoitu aiemmin. Toimintakertomuksessa kiinnittyi huomio siihen, että talousarviossa määritellyjä tunnuslukuja oli osittain muutettu toimintakertomuksessa. Kuitenkin vain valtuusto voi muuttaa talousarviota ja toimintakertomuksessa kerrotaan, miten talousarviossa asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Myös joitakin edellisen tilinpäätöksen vertailutietoja oli muutettu toimintakertomuksessa.

Johtopäätökset riskienhallinnasta sekä sisäisestä ja konsernivalvonnasta

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tarkastuksen yhteydessä ei ole tullut esille sellaisia puutteita, jotka tulisi nostaa tilintarkastuskertomukseen. Sisäinen valvonta, riskien hallinta ja konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

5. Tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat

Tilinpäätös

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

Toimintakate heikentyi (2,0 M€ 4,2 %). Keskimääräinen heikentyminen oli 4,5 %. Toimintakatteen heikentyminen johtui pääasiassa toimintatuottojen vähentymisestä (- 15,1 %, 1,4 M€). Tuotoista vähentyivät erityisesti muut toimintatuotot (41 %, 1,3 M€). Muiden tuottojen vähentyminen aiheutui myyntivoittojen vähentymisestä (-1,3 M€). Toimintakulut kasvoivat vain 0,6 M€, 1,0 %, mikä oli kuntien keskimääräistä kehitystä (3,9 %) ja indeksikehitystä (2,1 %) vähemmän. Toimintakuluista kasvoivat eniten muut kulut (0,2 M€, 3,9 %). Avustukset vähentyivät 11,8 %, 0,3 M€. Avustusten vähentyminen aiheutuu vanhustentaloille maksetuista avustuksista.

Toimintakatteen heikentyminen kyettiin kattamaan verotulojen (2,0 M€, 6,9 %) ja valtionosuuksien (1,8 M€, 8,3 %) kasvulla. Kun lisäksi rahoituserät kasvoivat 0,2 M€, vuosikate parantui edellisestä vuodesta 2,0 M€. Vuosikate oli edelleen riittävä investointien hoitamiseen sekä lyhyellä (investointien tulorahoitus 221 %), että pitkällä (vuosikate/poistot 139 %) tähtäimellä.

Yhteenvedo tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa.

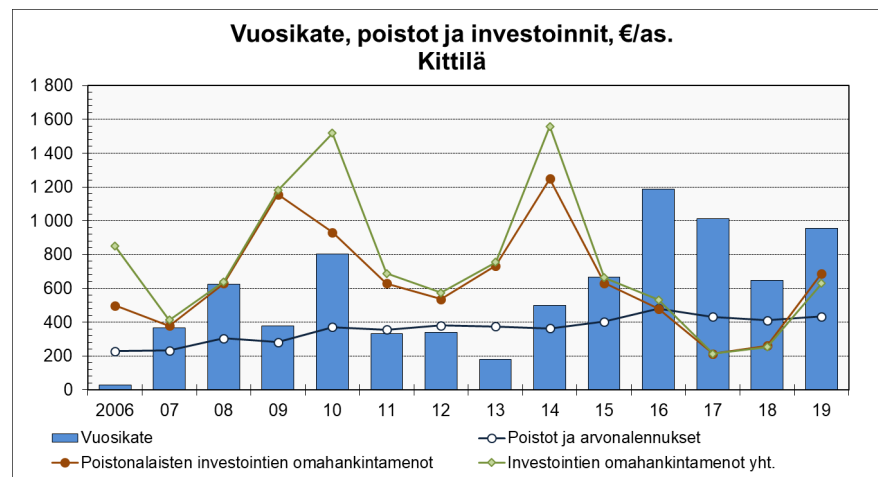
Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2017	2018	2019	koko maa ¹
Vuosikate euroa/asukas	1187	1011	648	957	327
Vuosikate % poistoista	247	234	158	221	80
Investointien tulorahoitus %	223	474	248	139	54
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€/as	-1171	-167	791	2120	-350
Kassan riittävyys, pv	8	4	5	10	42

Investointien tulorahoitusta lukuun ottamatta tunnusluvut olivat edellisvuotta paremmat. Investointien tulorahoitusta koskeva tunnusluku heikkeni siksi, että investoinnit kasvoivat vuosikatetta nopeammin. Myös tämän tunnusluvun arvo oli hyvä. Tunnuslu-

¹ Koko maan tiedot perustuvat ennakkotietoihin tai edellisen vuoden perusteella arvioituihin tietoihin

vut ovat keskimääräistä parempia maksuvalmiutta lukuun ottamatta. Toiminnan ja investointien rahavirta oli toisena vuonna peräkkäin positiivinen.

Vuosikatteen riittävyyttä on tarkasteltu seuraavassa kuviossa.

Vuosikate on ollut riittävä sekä investointeihin että poistoihin viitenä viimeisenä vuotena. Tätä ennen vastaava tilanne oli vuonna 2008.

Tuloslaskelman osalta tehtiin seuraavia havaintoja:

- Työttömyysvakuutusmaksua on tuloslaskelmassa 601 t€. Kaikkiaan vakuutus maksua tulee vuodelle 2019 määriteltyjen prosenttien mukaan maksaa noin 740 t€, josta työnantajan osuus on 413 t€. Koska työtekijän osuus peritään työtekijältä, se ei rasita kunnan tulosta, joten tuloslaskelmassa näyttää olevan noin 190 t€ liikaa. Työttömyysvakuutusmaksujen velkatilit on täsmäytetty Työllisyysrahaston viimeiseen laskuun.
- Asiakaspalvelujen ostoihin kirjataan mm. apteekin laskuja, mutta apteekilta ostettavat palvelut tuskin kuuluvat loppuotteena suoraan asiakkaan saamiin palveluihin

Tase

Yhteenveto taseen tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa. Taseen tunnusluvut olivat sekä edellisvuotta että keskimäärästä paremmat.

Taseen tunnusluvut	2016	2017	2018	2019	koko maa
Omavaraisuus %	46	54	57	61	56
Suht. velkaantuneisuus %	55	48	42	36	62
Lainakanta/asukas	4176	3331	2700	2576	3356
Kertynyt ylijäämä/asukas	1702	1988	2252	2895	2040

Kertynyttä ylijäämää parantaa myös oikaisujen tekeminen edellisten tilikausien ylijäämätilille, Oikaisuja tehtiin liittymismaksujen käsittelyn muutoksen takia yhteensä 682 t€. Kirjanpitolautakunnankuntajaoston lausunnon mukaan ylijäämään lasketaan nykyään myös poistoero ja vapaaehtoiset varaukset. Otettaessa koerät huomioon ylijäämäksi saadaan 4098 €/asukas.

Taseen tarkastuksen yhteydessä tehtiin seuraavia huomioita

- Maa-omaisuuteen sisältyy ennen vuotta 2009 (käyttöönottovuosi) hankittua omaisuutta 4 473 439,91 €, jota ei ole eritelty
- Maa-alueisiin on siirretty rakennuksista siirtokelpoisia liittymismaksuja vuonna 2019 348 t€ ja palautuskelpoisia liittymismaksuja on siirretty 703 t€. Palautuskelpoiset liittymismaksut on käsitelty vaihtuvien vastaavien muissa saamisissa, kun oikea paikka olisi pysyvien vastaavien sijoitusten muut saamiset.
- Myyntisaamisissa tili 17490 on miinusmerkkinen erä 255 128,10 euroa koskien Levi Magic Oy:tä. Levi magic on oikeasti saatavissa tilillä 17418. Poikkeava kirjausmenettely johtuu siitä, että kirjattaessa Levi Magicin laskut saataviin sitä ei samalla kirjattu tuloksi. Kirjaukset on tehty vuoden 2016 tilinpäätökseen. On aiheellista ratkaista, toimitaanko kunnanhallituksen päättämällä tavalla vai viedäänkö asia uudelleen hallituksen käsiteltäväksi ja luovutaan perinnästä
- Tilille 17418 sisältyy mm. julkisyhteisöjen erääntyneitä maksuja, joista merkittävimmät Kangasalan kunta 36 t€ vuodelta 2018, kela 6 t€ vuosilta 2013 ja 2016, Lapin liitto 21 t€ vuodelta 2018. Saamamme tiedon mukaan ainakin Kangasalan kunnan saatava on aiheeton. Myös muut epäselvät saatavat on aiheellista selvittää ja tarvittaessa poistaa
- Saatavatileillä on yli vuoden vanhoja saamisia 537 t€, joista vanhimmat vuodelta 2008.
- Tilinpäätöksen sisältyy projektisaamisista, joissa kirjausperusteena sähköposti ilman perusteluja tai laskelmaa siitä, mihin kirjaus perustuu. Ko. tositteet eivät täytä kirjanpitolain tositteelle asettamia vaatimuksia

- Valtion myöntämää asuntolainaa on ilmeisesti aiheetta sekä saamisissa että veloissa
- Korjausavustuksia ja veteraanien kuntoutusta (tilit 23201 ja 2321) kunta on maksanut enemmän kuin valtio on maksanut kunnalle. Korjausavustuksen saldo on jo edellisen vuoden lopusta, joten näyttää siltä, että myös vuonna 2018 maksetut avustukset (45 t€) ovat hakematta valtiolta.
- Tilille 2599 Muut siirtovelat sisältyy suurehkoja saatavia (yli 100 t€) vuodelta 2016. Edellisenä vuonna siirtovelkoihin oli kirjattu muutamia laskuja siirtomäärärahaluonteisesti. Myös vuonna 2019 tilille sisältyy selviä ostolaskuja, jotka ilmeisesti kuuluisivat vuodelle 2020. Ko. laskut liittyvät investointeihin.

Kittilässä 28. toukokuuta 2020

BDO Audiator Oy, Tilintarkastusyhteisö

Risto Hyvönen HT, JHT

Jakelu: Tarkastuslautakunta
Kunnanhallitus